

Advies 'energie en de toekomst'

700 jongeren over geheel Vlaanderen namen deel aan het KRAS-jaartraject van jeugddienst Globelink over 'energie en de toekomst'. De Vlaamse Jeugdraad onderschrijft de resultaten van dit traject. Deze vormen concrete beleidsaanbevelingen aan verschillende ministers om duurzaam om te gaan met energie in de toekomst.

VLAAMSE JEUGDRAAD	
1 oktober 2008	ADVIES 08/25

Energie en de toekomst

De Vlaamse Jeugdraad in vergadering op 1 oktober 2008 onder voorzitterschap van Stefaan Marien en waarbij aanwezig waren:

Lien Boutsen, Hanne Vermeiren, Tom Van Den Borne, Kara Eestermans, Katleen Claessens, Tess Van Deynse, Caroline Verschueren, Jasper Ysebaert, Bram Vermeiren, Lieven Casteels, Bruno Houthoofd

Brengt met 11 stemmen voor en 1 stem tegen het volgende advies uit:

1. Inleiding

Energie en de toekomst of de toekomst van energie? Wat vinden jongeren belangrijk als het over energie gaat? Hoe zien zij de toekomst van hun energie? En wie moet wat doen om dit alles te bereiken?

Deze vragen stonden centraal binnen KRAS editie 2008, een project van jeugddienst Globelink¹. 700 jongeren over heel Vlaanderen namen deel aan dit jaartraject. Gedurende dit jaar en verspreid over 20 lokale KRAS-groepen debatteerden de jongeren vanuit het standpunt van een vooraf gekozen 'rol'. Op die manier maakten ze kennis met en verdiepten ze zich in verschillende perspectieven op het energievraagstuk. Blikverruiming dus. Later in het traject gaven de jongeren hun persoonlijke mening te kennen. Wat vinden zij nu echt belangrijk als het gaat over energie en de toekomst? Met enkele hete hangijzers trokken ze op vrijdag 9 mei 2008 richting Kamer, Senaat en Vlaams Parlement in Brussel om hun persoonlijke overtuiging voor te leggen aan elkaar, andere jongeren, politici en experts. Doorheen de dag kwamen ze tot concrete beleidsaanbevelingen waarover ten slotte gestemd werd.

¹ Globelink is een erkende Vlaamse jeugddienst die werkt rond de ongelijke verdeling in onze wereld.

De Vlaamse Jeugdraad hecht veel waarde aan het opgezette participatieve proces. Met dit advies onderschrijven we de geformuleerde aanbevelingen. Tegelijkertijd roepen we beleidsmakers op om actief aan de slag te gaan met dit advies, in het bijzonder de ministers bevoegd voor:

- mobiliteitsbeleid;
- openbaar vervoer;
- openbare werken en infrastructuur;
- leefmilieu;
- energiebeleid;
- onderwijs en vorming;
- economie en ondernemen;
- consumentenzaken;
- wetenschapsbeleid en innovatie;
- financiën;
- buitenlands beleid;
- huisvesting;
- sociaal beleid;
- jeugd.

2. De reden van dit advies / het belang voor kinderen en jongeren

Jongeren beseffen dat onze energiegrondstoffen eindig zijn en dat we creatief uit de hoek moeten komen om aan onze grote energiebehoefte te blijven voldoen. De uitspraken van de jongeren bevestigen een aantal bestaande maatregelen of drukken juist hun duidelijke weerstand ertegen uit. Zo zeggen ze duidelijk dat ze geen fiscaal aftrekbare bedrijfswagens willen en vinden ze dat Europa iets moet ondernemen om af te raken van zijn afhankelijkheid van grote energieleverende landen. Deze resultaten bewijzen dat jongeren niet enkel 'nu' leven, maar ook leven vanuit een bewustzijn voor de wereld van morgen. Ze zoeken naar een manier om duurzaam met onze energie om te gaan zodat er ook later nog iets over is voor hen.

3. Het advies

3.1. Economische groei en ecologie

Gelet op het feit dat het economische en ecologische systeem niet in evenwicht zijn,

overwegende dat

- het economisch model de draagkracht van de aarde overschrijdt
- economische groei, welvaart met zich meebrengt
- ecologie geen plaats krijgt binnen het huidige economische model

bevelen we aan dat:

1. **Bedrijven en scholen worden aangespoord tot milieuvriendelijkheid** door:
 - nieuwe milieuvriendelijke technologieën te ontwikkelen
 - hiertoe richt de VN een fonds op waarover ze ook controle uitoefent
 - dit VN-fonds wordt gefinancierd door het Cap and Tradesysteem waarbij bedrijven rechten om te vervuilen kopen en doorverkopen
 - het ontwikkelen van een fiscaal aantrekkelijk Europees ecolabel dat wordt toegekend en gecontroleerd door een sectorcommissie
2. **de overheid een alternatief vervoersbeleid uitwerkt:**
 - voor het openbaar vervoer: goedkoper, afstemming van de verschillende vervoersmaatschappijen op elkaar (tickets, uurregeling, netwerk)
 - voor het autoverkeer: autotaks aangepast aan de vervuiling van de auto, hogere belasting op fossiele brandstoffen
 - voor het vliegverkeer: taks op kerosine bij het landen en toekennen van vlieg rechten

- voor het fietsverkeer: meer en betere fietsinfrastructuur
3. **de mobiliteit in steden milieuvriendelijker wordt** door minder benzinstations, meer parkings aan de rand van de stad, tolheffing voor verkeer binnen de stad, leveranciers op bepaalde tijdstippen,...

3.2. CO₂-uitstoot van de industrie

Gelet op het feit dat de industrie voor een groot deel verantwoordelijk is voor onze jaarlijkse mondiale CO₂-uitstoot,

overwegende dat

- dit een machtige sector is, die via lobbywerk druk uitoefent op beleidsmakers
- de ecologische gevolgen van industriële activiteiten niet hoog op het industriële prioriteitenlijstje staan
- industrie de hoeksteen van een welvarende samenleving is
- de grote rol van transport in de huidige industriële organisatie verantwoordelijk is voor een groot deel van de CO₂-uitstoot.

bevelen wij aan dat:

1. **bedrijfswagens niet langer fiscaal aftrekbaar zijn en aan de strengste ecologische normen moeten voldoen.** Zij zijn immers verantwoordelijk voor een groot stuk van de CO₂-uitstoot. Bovendien moeten bedrijven bus- en treinabonnementen als volwaardig alternatief promoten. Verder moet ook het transport via water en spoorwegen gestimuleerd worden, bijvoorbeeld door de infrastructuur hiervoor verder te ontwikkelen.
2. **productieprocessen in de toekomst nog meer in een gesloten kring moeten verlopen.** Dit wil zeggen dat afvalstoffen van het ene bedrijf de grondstoffen van het andere bedrijf zullen worden. Op die manier creëer je een energiezuinige bedrijvencluster, waarbij grondstoffen, producenten en afzetmarkt geografisch dichter bij elkaar komen.
3. **bedrijven zelf moeten investeren in duurzame opwekking van energie** (windenergie en zonne-energie). Ook energieproducenten moeten inzetten op duurzame energieopwekking. De overheid moet bedrijven en energieproducenten vooral verplichten tot energieduurzame maatregelen. Zo moet zij bedrijven en energieproducenten verplichten om een bepaald percentage van hun totaal energieverbruik uit alternatieve energiebronnen te halen. Indien bedrijven de opgelegde maatregelen niet halen, moet de overheid sanctioneren.
4. **er meer onderzoek naar alternatieve hernieuwbare energiebronnen komt** en dit via een internationaal overkoepelend onderzoekscentrum dat alle kennis bundelt en verspreidt. Dit centrum zal zich onder meer buigen over alle mogelijke alternatieve energiebronnen (kernfusie, energieopwekking uit afvalstoffen, elektrische wagens,...).

3.3. Betaalbaarheid van energie

Gelet op het feit dat energieprijzen de hoogte in schieten,

overwegende dat

- dit voor fossiele brandstoffen geldt omwille van de uitputting van deze bronnen
- ecologische alternatieven nog steeds te duur zijn
- dit vooral voelbaar is voor lage inkomens
- er een energiekloof bestaat tussen arm en rijk en tussen noord en zuid
- energie een basisrecht is
- energie een internationaal politiek wapen is
- technologie en know-how aanwezig is

bevelen wij aan dat:

1. **bedrijven ertoe verplicht worden om te investeren in energiebesparende maatregelen op het moment dat zij een bepaald energieverbruik overschrijden.** Dit kan onder meer door een percentage van hun bedrijfswinsten voor onderzoek naar besparende maatregelen aan te wenden.
2. **de overheid een progressieve tarifiering invoert:** wie meer verbruikt betaalt meer en wie minder verbruikt betaalt minder
3. **er sensibilisering, vanuit de EU tot en met alle scholen, georganiseerd wordt.** Dit voor alle leeftijden en alle studierichtingen, op maat gemaakt en in de leerplannen opgenomen.

3.4. Consumptiementaliteit

Gelet op het feit dat mensen zelf kunnen kiezen wat ze consumeren en wat niet,

overwegende dat

- we in een samenleving leven die consumptie stimuleert
- we te veel consumeren en hierdoor de draagkracht van de aarde overschrijden
- mensen niets tekort willen komen

bevelen wij aan dat:

- de overheid een mentaliteitswijziging omtrent ethische producten stimuleert door het invoeren en promoten van een combinatielabel dat enerzijds informatie geeft over de ethische status van een product en anderzijds een sterrenstatus verleent aan die producten die aan de hoogste criteria beantwoorden.

3.5. Mobiliteit

Gelet op het feit dat mobiliteit toeneemt, zowel woon-werkverkeer als recreatief transport,

overwegende dat

- deze mobiliteit een groot aandeel van ons energieverbruik omvat
- energieverbruik door mobiliteit ons voor toenemende ecologische problemen stelt

bevelen wij aan dat:

1. op het niveau van het woon-werkverkeer:
 - werkgevers gestimuleerd moeten worden om de kosten van woon-werkverkeer te dragen; in dit kader moeten er fiscale stimuli komen voor het gebruik van openbaar vervoer voor het ganse gezin, milieuvriendelijke auto's en de fiets
 - de infrastructuur voor het openbaar vervoer verbeterd wordt (fiets op de bus, nog meer aparte rijstroken) om de tijdsbesteding concurrentieel te maken
 - er voor woon-werkfietsers douches en kleedkamers op het werk komen
2. op het niveau van recreatief transport:
 - het "vervuiler betaalt"-principe voor iedereen geldt, ook voor vliegtuigreizigers
 - er accijnzen en btw op kerosine komen en, voor korte afstanden, treinverkeer financieel aantrekkelijker wordt dan vliegverkeer.

3.6. Wonen en bouwen

Gelet op het feit dat er veel energie verloren gaat door de manier waarop woningen en gebouwen zijn opgetrokken,

overwegende dat

- dit zowel geldt voor individuele woningen als voor publieke gebouwen
- er alternatieven beschikbaar zijn

bevelen we aan dat:

1. **er een vak ECO-bouwen wordt ingevoerd in alle bouwopleidingen**, zowel in middelbaar onderwijs (hout, bouw, elektriciteit,...) als hoger onderwijs (architectuur, ingenieursopleidingen,...)
2. **(a) de overheid extra aandacht besteedt aan mensen die beschikken over een lager inkomen.** Om de drempel voor hen te verlagen om ook ecologisch te investeren in hun woning, moet er een derdebetalersstelsel worden uitgewerkt. Dat geeft hen recht op een renteloze lening.
(b) de overheid energie-audits fiscaal voordelig maakt voor iedereen (huurder/eigenaar)
3. **de overheid sociale huisvestingmaatschappijen strengere energienormen oplegt.**

3.7. Einde van de fossiele brandstoffen

Gelet op het feit dat de fossiele brandstoffen eindig zijn,

overwegende dat

- dit einde bijna nabij is
- er allerlei mogelijke andere energiebronnen bestaan

bevelen we aan dat:

1. **onderstaande maatregelen zoveel mogelijk globaal worden getroffen**, aangezien de energieproblematiek geen louter nationaal of Europees probleem is
2. **consumenten en producenten gestimuleerd worden om efficiënt met fossiele brandstoffen om te gaan door**
 - het openbaar vervoer goedkoper en efficiënter te maken
 - bedrijven hun wagenpark zo efficiënt mogelijk te laten beheren (carpoolen, openbaar vervoer) en van milieuvriendelijke bedrijfswagens de hoogste prioriteit te maken.
 - het rijden in de binnenstad enkel toe te staan met een betalend vignet
 - jongeren via sensibilisatiecampagnes, georganiseerd in partnerschap met overheid en bedrijven, bewust te maken van het energieprobleem
3. **onderzoek naar hernieuwbare energiebronnen, in het bijzonder naar biobrandstoffen, nog meer gestimuleerd wordt, met oog op snelle toepassing**
4. **wetenschappelijke kennis over alternatieve energiebronnen sneller wordt vrijgegeven zodat milieuvriendelijke technologieën sneller in de praktijk gebracht kunnen worden.**
5. **onderzoek naar kernenergie, in het bijzonder kernfusie, geïntensifieerd wordt met het oog op ingebruikname op de langere termijn**
6. **bedrijven via een label- en/of boetesysteem ertoe aangezet worden om zuinig om te gaan met energie, zodat het productieproces energie-efficiënter wordt.**

3.8. Macht en (on)afhankelijkheid

Gelet op het feit dat we afhankelijk zijn van andere landen voor onze energietoevoer,

overwegende dat

- deze landen hierdoor een bijzondere macht hebben

- de macht bij enkele landen geconcentreerd is

bevelen we aan dat:

1. **Europa zich onafhankelijker moet kunnen opstellen ten overstaan van energieproducenten en energiedistributeurs. Daarom moet er binnen de Europese Unie een commissie opgericht worden** (bestaande uit wetenschappers, politici en bedrijven) die:
 - advies geeft aan het departement milieu wat betreft onderzoek naar alternatieve energie
 - advies geeft aan het departement milieu wat betreft een rationeler energiebeleid (bv. minder verlichting op snelwegen, voorbeeldfunctie van de overheid)
 - onderzoek stimuleert naar spreiding van afhankelijkheid van energieleveranciers en energiedistributeurs (bv. beheer van gaspijpleidingen vanuit Rusland)
 - initiatieven coördineert, controleert en subsidieert om ieder land in de EU de mogelijkheid te geven om hoger vermelde adviezen tot op lokaal niveau in de praktijk om te zetten
2. **'als Europa zelf voldoende alternatieve energie kan produceren'**
 - **olie en aardgas binnen Europa enkel gebruikt worden voor industriële toepassingen en niet langer als fossiele huisbrandstof**
 - **Europa het gebruik van kernenergie gradueel afbouwt.**

3.9. Ontginning van energiegrondstoffen

Gelet op het feit dat VN-Conventie 169, die de rechten van inheemse bevolkingsgroepen regelt en hen zou kunnen beschermen tegen de negatieve gevolgen van ontginningspraktijken, niet/nauwelijks nageleefd wordt,

overwegende dat

- de huidige wereldorde een globale aanpak van het energievraagstuk onvermijdelijk maakt
- de minimale energievoorziening voor iedereen gegarandeerd moet zijn
- het Kyoto-protocol deelnemende landen bindt om hun CO₂-uitstoot te beperken
- elk individu, elke gemeenschap en elk bedrijf in dit verhaal een belangrijke verantwoordelijkheid hebben om minder energie te verbruiken en te investeren in duurzame ecologische alternatieven

bevelen wij aan dat:

1. **de VN een commissie opricht**
 - die de naleving van Conventie 169 afdwingbaar moet maken
 - die beschikt over een controleagentschap dat overtredingen kan vaststellen en boetes kan opleggen aan bedrijven of landen
 - die criteria oplegt voor de ecologische impact en de economische gevolgen (gewaarborgd inkomen) van activiteiten op de betrokken lokale bevolking
2. **België binnen de termijn van haar tijdelijk mandaat in de Veiligheidsraad de slechte naleving van Conventie 169 op de agenda plaatst en hierin een voortrekkersrol speelt.**

4. Besluit

700 jongeren over geheel Vlaanderen namen deel aan het KRAS-jaartraject over 'energie en de toekomst'. De Vlaamse Jeugdraad onderschrijft de resultaten van dit participatief traject. Deze vormen concrete beleidsaanbevelingen om duurzaam om te gaan met energie op het vlak van:

- economische groei en ecologie
- CO₂-uitstoot van de industrie
- betaalbaarheid van energie
- consumptiementaliteit
- mobiliteit

- wonen en bouwen
- einde van de fossiele brandstoffen
- macht en (on)afhankelijkheid
- ontginning van energiegrondstoffen

Jongeren beseffen immers dat onze energiegrondstoffen eindig zijn en dat we creatief uit de hoek moeten komen om in onze grote energiebehoefte te blijven voldoen. Ze zoeken naar een manier om duurzaam met onze energie om te gaan zodat er ook later nog iets over is voor hen. We roepen de betrokken ministers dan ook op om actief aan de slag te gaan met dit advies.